

ת"פ 28673/04/14 - מדינת ישראל נגד שמואל מקסימוב

בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני כב' השופט אריה רומנוב

ת"פ 28673-04-14 מדינת ישראל נ' מקסימוב

בעניין: מדינת ישראל

המאשימה

נגד

שמואל מקסימוב

הנאשם

ב"כ המאשימה: עו"ד מוריה הירש-כהן - פרקליטות מחוז ירושלים (פלילי)

ב"כ הנאשם: עו"ד ארז בר-צבי

גזר דין

כללי וכתב האישום המתוקן

1. ביום 7.8.14 הורשע הנאשם על פי הודאתו בעובדות כתב האישום המתוקן שהוגש בתיק זה, בעבירה של שוד, לפי סעיף 402(א) רישא לחוק העונשין, התשל"ז - 1977 (להלן: "החוק").
2. ואלה המעשים: כשנתיים לפני האירוע המתואר בכתב האישום עבד הנאשם בחנותו של המתלונן. עובר ליום 1.10.13 קשר הנאשם קשר עם אחר, שהיה באותה עת קטין, לשדוד את פדיון הקופה של חנות המתלונן. ביום 1.10.13 בשעה 21.30 או בסמוך לכך, ברחוב תאודור לביא בירושלים, פנה האחר אל המתלונן, שהחזיק באותה שעה בידו שקית ובה הפדיון היומי של החנות - אשר כלל סכום של 4,000 ₪ במזומן, כ- 1,500 ₪ בהמחאות, וכן פתקיות של תשלומי אשראי - ושאל אותו היכן מתגוררת משפחה מסוימת באזור. לפתע, החל האחר למשוך בכוח את השקית מידו של המתלונן עד אשר זה שחרר את אחיזתו בשקית. בשלב זה קרא האחר בקול "שמואל". הנאשם התקרב אל המתלונן ואז נמלטו הוא והאחר מהמקום בריצה. לאחר ביצוע השוד התחלקו הנאשם והאחר בכסף המזומן שנשדד.

תסקיר שירות המבחן

3. בעניינו של הנאשם הוגש תסקיר שירות המבחן. מהתסקיר שניתן ביום 1.1.15 עולה, כי הנאשם כבן 20, נשוי, אשתו מצויה בהריון מתקדם, והשניים מתגוררים בבית הוריו של הנאשם בשכונת רמות. על פי האמור בתסקיר, משפחת המוצא של הנאשם מונה זוג הורים ושמונה אחים בגילאים 20-44, שרובם נשואים ובעלי משפחות, כאשר הנאשם הוא בן הזקונים. אביו של הנאשם, בן 65, הינו חולה סיעודי אשר אינו מתפקד כלל במשך שנים ארוכות ומטופל בידי עובד זר ובידי אימו של הנאשם. אימו של הנאשם היא עקרת בית. הנאשם נישא לרעייתו בחודש יוני 2014, לאחר תקופת היכרות בת כשנה, וכאמור, השניים מצפים ללידת בנם הבכור בקרוב. הנאשם נולד וגדל בירושלים, החל ללמוד במסגרת של תלמוד תורה אך בהמשך לא הצליח להסתגל למסגרות הלימודיות השונות ועבר בין מספר רב של מסגרות. בגיל 16 עזב את המסגרת החינוכית האחרונה בה למד, החל לעבוד בעבודות מזדמנות אך לא הצליח להתמיד בהן. עובר למעצרו עבד הנאשם כמוכר בחנות פלאפל. מהתסקיר עולה, כי הנאשם נעדר עבר פלילי. בהתייחס לעבירה מושא כתב האישום מצוין בתסקיר, כי לדברי הנאשם זו בוצעה על רקע העובדה שהוא לא קיבל תשלום מהמתלונן בגין עבודתו בחנותו כשנתיים קודם האירוע, ולאחר שניסיונות להסדיר עניין זה עם המתלונן עלו בתוהו. לדברי הנאשם, במצב דברים זה הוא פנה אל האחר בבקשה לעזרה ויחד פנו לבצע את עבירת השוד שבענייננו. התרשמות שירות המבחן היא, שהנאשם לוקח כעת אחריות מלאה על מעשיו, מודה במעשים ומבין שהיה עליו לפעול בדרכים המקובלות. עוד התרשם שירות המבחן, כי בעת לחץ ומשבר וכשעולות בו תחושות של ניצול וחוסר כבוד מתקשה הנאשם בוויסות דחפיו ופועל באופן אימפולסיבי וחסר גבול העלול להתבטא באופן תוקפני ואגרסיבי. בהקשר זה, כך עולה מהתסקיר, פנה הנאשם מיוזמתו לטיפול בבעיה זו ושירות המבחן אף שוחח עם המטפלת של הנאשם על אופי הטיפול. התרשמות שירות המבחן היא, כי הנאשם מגלה מוטיבציה גבוהה לשינוי דרכיו ורצון כן להשתלב בטיפול מעמיק וליצור שינוי. עוד מצוין בתסקיר, כי הנאשם השתלב בקבוצת עצורי בית של שירות המבחן וגילה בה רצינות, אחריות, והשתתפות. כגורמי סיכוי לשיקום מצוינים בתסקיר אלה: גילו הצעיר של הנאשם; היעדר עבר פלילי קודם; לקיחת אחריות על המעשים; וקיומה של מוטיבציה לשינוי ההתנהגות ולקיום אורח חיים נורמטיבי ותקין. עוד התרשם שירות המבחן, כי נישואיו של הנאשם והשינוי בסטטוס החברתי שלו משפיעים עליו לחיוב בכל הנוגע למידת הבנתו את האחריות הכרוכה בתפקידיו החדשים. עוד מצוין בתסקיר, כי הנאשם מצוי במעצר בית מזה כעשרה חודשים ללא הפרות. מנגד, כגורמי סיכון לחזרה על התנהגות עבריינית מצוינים אלה: העובדה שהנאשם בעל קושי משמעותי ביכולות ההסתגלות והיציבות במסגרות חינוכיות ותעסוקתיות; העובדה שהנאשם נעדר בטחון בקשר עם דמויות משמעותיות בחייו ונעדר רשת משפחתית יציבה; והתרשמות שירות המבחן כי ברגעי לחץ ומשבר וכן כאשר הנאשם מתמודד עם תחושות ניצול והשפלה הוא עלול להגיב באופן אימפולסיבי ואף תוקפני. בסיכומי של דבר, שירות המבחן ממליץ להימנע משליחתו של הנאשם למאסר בפועל ומציע ענישה בדרך של עבודות שירות, וכן הטלת צו מבחן לשנה במהלכה ימשיך הנאשם להגיע לקבוצה טיפולית בשירות המבחן.

טיעוני הצדדים לעונש

4. המאשימה סבורה, כי מתחם הענישה ההולם במקרה שלפנינו נע בין 12 ל-26 חודשי מאסר, וכי העונש הראוי אותו יש להטיל על הנאשם מצוי בחלק התחתון של המתחם אך לא בתחתיתו. עוד מבקשת המאשימה להטיל על הנאשם מאסר מותנה ופיצוי למתלונן. בטיעוניה הדגישה המאשימה את חומרתה של עבירת השוד, את הערכים עליהם היא באה להגן, ואת חומרת המעשים ובפרט העובדה שנעשו בצורה מתוכננת. לזכותו של הנאשם מציינת המאשימה את גילו הצעיר של הנאשם; את העובדה שנישא לאחרונה ואשתו בהיריון; את

העובדה שנטל אחריות על מעשיו והודה; והעובדה שהנאשם מצוי במעצר בית מלא עם איזוק אלקטרוני במשך תקופה של 9 חודשים. ב"כ המאשימה הפנתה לפסיקה בתמיכה לעמדתה.

5. ב"כ הנאשם הפנה בטיעונו לתסקיר החיובי שהוגש על ידי שירות המבחן ולנסיבותיו האישיות של הנאשם המפורטות בו. עוד ציין ב"כ הנאשם את גילו הצעיר של הנאשם; את העובדה שהנאשם מצוי בטיפול הן באופן פרטי והן דרך שירות המבחן; את העובדה שהנאשם הודה במעשיו ולקחת עליהם אחריות; ואת ההשפעה החיובית על הנאשם שיש לנישואיו ולעובדה שהוא עתיד להפוך לאב, כעולה מהתסקיר. בהתייחס למעשה העבירה ביקש ב"כ הנאשם להביא בחשבון את הרקע לביצועה, היינו הטענה לקיומו של חוב שכר עבודה מצידו של המתלונן כלפי הנאשם, וחלקו המשני של הנאשם, כך לפי הטענה, בביצוע השוד. בסיכומו של דבר מבקש ב"כ הנאשם לקבל את המלצתו של שירות המבחן ולהטיל על הנאשם עונש מאסר שירוצה בעבודות שירות. ב"כ הנאשם הפנה אף הוא לפסיקה בתמיכה לעמדתו.

6. במסגרת ישיבת הטיעונים לעונש אמר הנאשם, כי הוא מצטער על המעשה שעשה וכי עשה טעות. הנאשם ביקש לתת לו הזדמנות להיות עם משפחתו, לצאת לעבוד ולפרנס אותה.

7. בהמשך לישיבת הטיעונים לעונש ביקשתי לקבל את חוות דעתו של הממונה על עבודות השירות באשר להתאמתו של הנאשם למסגרת זו. ביום 4.2.15 התקבלה חוות דעתו החיובית של הממונה.

דין

8. גזירת דינו של הנאשם תיעשה במסגרת הוראת תיקון 113 לחוק. סעיף 40 לחוק קובע, כי מתחם הענישה ייקבע תוך התחשבות "בערך החברתי שנפגע מביצוע העבירה, במידת הפגיעה בו, במדיניות הענישה הנהוגה ובנסיבות הקשורות בביצוע העבירה".

9. אין צורך להרחיב באשר לערך החברתי שנפגע כתוצאה מביצוע עבירת השוד. הפסיקה שבה והדגישה את החומרה הרבה הגלומה בעבירה זו, הטומנת בחובה, מעבר להיבט הכספי והכלכלי הברור, גם פגיעה פיזית ואף נפשית בקורבנות העבירה, כמו גם פגיעה בשלומם ובתחושת הביטחון של הציבור בכללותו. על רקע זה הודגש בפסיקה הצורך בענישה ההולמת חומרה זו (רא' למשל: ע"פ 588/13 פלוני נ' מדינת ישראל, מיום 27.8.13 (פסקה 10); ע"פ 5617/13 כהן נ' מדינת ישראל, מיום 27.5.14 (פסקה ט')).

10. בהקשר ל"מדיניות הענישה הנהוגה" הפנה כל אחד מהצדדים לפסיקה. מטבע הדברים, כל אחד מהצדדים הגיש פסיקה המשקפת את עמדתו לגבי מידת העונש שיש להטיל על הנאשם שלפנינו, לחומרה או לקולה.

11. לעניין מדיניות הענישה בעבירות שוד התייחסתי לאחרונה במסגרת ת.פ. 51010-02-14 מדינת ישראל נ' חטיב (מיום 9.9.14). כפי שצינתי בעניין חטיב הנ"ל, קיימת קשת רחבה של מעשי שוד השונים זה מזה בנסיבותיהם ובדרגת חומרתם. משכך, מידת הענישה הנהוגת תלויה מטבע הדברים בנסיבותיו הקונקרטיות של מעשה השוד וחומרתו. היטיב לתאר את הדברים כב' השופט א' רובינשטיין במסגרת ע"פ 4841/13 ספי נ' מדינת ישראל (מיום 6.2.14, פסקה י"א):

"באשר לקביעת מתחם העונש ההולם - כנודע, לובשת עבירת השוד פנים וצורות רבות וקביעת מתחמי הענישה ההולמים בגינה מגוונת; אך פטור בלא כלום אי אפשר (בבלי, חולין כז ע"ב), ואת המסגרת קבע כמובן המחוקק בקביעת "תג העונש" לעבירה זו - אין זה דינה של עבירה שנעברה תוך פגיעה פיזית אלימה לעבירה שבוצעה על דרך הפחדה בלבד; אין זה דינה של עבירה שנעברה לאחר תכנון והכנה מוקדמים לעבירה אקראית-ספונטנית; אין זה דינה של עבירה שנעברה בחבורה לדינה של עבירת אדם יחיד; אין זה דינה של עבירה שנעשתה תוך שימוש בנשק, חם או קר, לעבירה שנעשתה ללא שימוש בנשק; אין זה דינה של עבירה חד פעמית למסכת שיטתית של עבירות."

12. ניתן ללקט מדברים אלה מספר פרמטרים היכולים לסייע במיקומה של העבירה מושא דיונונו, לפי נסיבותיה, על "סקאלת" הענישה הנוהגת: האם העבירה בוצעה תוך פגיעה פיזית אלימה; האם העבירה נעברה תוך תכנון מוקדם או באופן אקראי; האם העבירה נעברה בחבורה או שמא על ידי אדם יחיד; האם העבירה בוצעה תוך שימוש בנשק או לא; והאם מדובר בעבירה יחידה או שמא במסכת שיטתית של עבירות.

13. בעניינו, כעולה מכתב האישום, מדובר בעבירה שבוצעה תוך תכנון מוקדם מצידו של הנאשם יחד עם האחר. מנגד, יש לתת את הדעת לכך שהעבירה לא בוצעה תוך פגיעה פיזית אלימה במתלונן (למעט חטיפת השקית מידיו); כי לא נעשה שימוש בנשק; וכי מדובר בעבירה יחידה ולא במסכת שיטתית של עבירות.

14. כפי שציינתי, שני הצדדים הפנו לפסיקה בתמיכה בטענותיהם. המאשימה הפנתה לת.פ. 9343-07-14 (מחוזי חיפה, מיום 23.12.14), שם היה מדובר בשוד של אישה מבוגרת שבוצע באמצעות חטיפתו של תיקה מידיה. על הנאשם באותו מקרה (שהיה בעל עבר פלילי) הוטלו בעבירות שוד עונשי מאסר לריצוי בפועל. מנגד, ב"כ הנאשם הפנה לפסיקה שבה הוטלו בעבירות שוד עונשי מאסר לריצוי בעבודות שירות. אציין שניים מפסקי הדין שהובאו מטעם ההגנה (שניתנו שניהם לאחר תיקון 113 לחוק): האחד, ת.פ. 53805-07-12 (מחוזי תל אביב-יפו, כב' השופט ג' קרא, מיום 29.4.13). באותו מקרה היה מדובר בשוד של מכשיר טלפון נייד שהוחזק בידי נתין זר שנעשה על ידי שניים (בני 20 ו-20.5), רכובים על גבי אופנוע, תוך כדי הזדהות כוזבת של אחד הנאשמים כשוטר. כתוצאה מהמעשה נחבל המתלונן קלות בידו. יצוין, כי השניים נמלטו משוטרים שדלקו אחריהם לאחר השוד ואף תקפו אותם. באותו מקרה ציין בית המשפט, כי מתחם הענישה הראוי נע בין שנת מאסר לבין 4 שנות מאסר, ואולם סבר, כי בשל שיקולי שיקום מיוחדים יש מקום לחרוג לקולה ממתחם הענישה ביחס לשני הנאשמים. בסופו של דבר הוטלו על הנאשמים, בין היתר, 24 חודשי מאסר, מתוכם 6 חודשי מאסר לריצוי בדרך של עבודות שירות, והיתרה על תנאי. השני, ת.פ. 35891-03-13 (מחוזי חיפה, כב' השופט כ' סעב, מיום 1.9.13). באותו מקרה מדובר היה בשני אישומים, האחד של ניסיון שוד והאחר של גניבה, שעניינם היה דומה - חטיפת מכשיר טלפון נייד תוך שימוש בסכין (יצוין, כי במקרה הראשון המתלונן נאבק בנאשם, נחבל, ובסופו של דבר הצליח להימלט מהמקום לאחר שהשיב לעצמו את הטלפון. במקרה השני, הנאשם ביקש מהמתלונן לעשות שימוש בטלפון שלו ולאחר שזה מסרו לידיו איים עליו בסכין ונמלט מהמקום עם מכשיר הטלפון). בסופו של יום הוטלו על הנאשם באותו מקרה, בין היתר, 6 חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות. יצוין, כי בפסקי הדין אליהם הפנו שני הצדדים מצויה הפניה לפסיקה רבה נוספת.

15. בשים לב, בין היתר, לאמור לעיל בדבר נסיבות ביצוע העבירה, ולפסיקה אליה הפנו הצדדים, אני סבור כי מתחם הענישה ההולם את העבירה מושא דיונונו נע בין 6 חודשי מאסר שיכול שירוצו בעבודות שירות לבין 24

חודשי מאסר.

גזירת עונשו של הנאשם

16. אקדים ואומר, כי כעולה גם מהפסיקה שהוגשה, בדרך כלל העונש ההולם עבירות שוד הוא מאסר לריצוי בפועל ממש (רא' למשל ע"פ 3219/09 **חביבי נ' מ"י**, מיום 7.7.09, פסקה י"א לפסק הדין). עם זאת, מובן מאליו כי יש לבחון כל מקרה לפי נסיבותיו, וכך אעשה. בבואי לגזור את עונשו של הנאשם, מביא אני בחשבון לזכותו של הנאשם את העובדה שהודה במעשים בבית המשפט; את גילו הצעיר; את העובדה שהוא נעדר עבר פלילי; ואת העובדה שהנאשם שהה במעצר "ממש" במשך כשבועיים ובמעצר בית מלא תחת איזוק אלקטרוני במשך תקופה של כתשעה חודשים. עוד אני מביא בחשבון את נסיבות חייו של הנאשם כעולה מתסקיר שירות המבחן. אכן, במצב דברים רגיל לא היה בנסיבות המקלות אותן ציינתי כדי למלט את הנאשם מעונש מאסר לריצוי בפועל ממש. לנסיבות המקלות היה מקום לתת משקל לעניין משך תקופת המאסר לריצוי בפועל אך לא לעצם הטלת עונש מסוג זה. אלא שבמקרה זה מתקיימות שתי נסיבות נוספות שיש בהן כדי להטות את הכף לזכותו של הנאשם ולהביא לתוצאה לפיה אין מקום להטיל עליו עונש מאסר לריצוי בפועל ממש. הנסיבה האחת היא, שכשמונה חודשים לאחר ביצוע העבירה הנאשם התחתן. הנסיבה השנייה היא, לידת בנו הבכור של הנאשם הצפויה, כך לדברי אשת הנאשם, בסוף החודש הבא. הנה כי כן, מוצא אני לנכון להקל עם הנאשם לא בעטיו שלו, אלא מתוך התחשבות במשפחתו ובייחוד בתינוק העתיד לבוא לעולם בקרוב, לגביו אני סבור כי יש לתת משקל של ממש לכך שאביו יהיה לצדו עם היוולדו ובתקופת חייו הראשונה. מטעמים מיוחדים אלה, כאמור, אני סבור שיש מקום לסטות מהכלל שהובא לעיל, להטיל על הנאשם עונש המצוי בתחתית המתחם שקבעתי, ולהימנע משליחתו למאסר מאחורי סורג ובריח. ואולם בצד זאת ולצורך האיזון, אני סבור כי יש מקום לחייב את הנאשם בפיצוי למתלונן ובקנס משמעותיים, כמו גם במאסר מותנה רחב בהיקפו, אשר יהיה בבחינת ענישה מרתיעה צופת פני עתיד.

17. **סיכום של דבר**. לאחר שנתתי דעתי לטענות שהעלו באי כוח הצדדים, לפסיקה שהציגו, ובשוקלי את השיקולים לכאן ולכאן, אני מחליט להטיל על הנאשם את העונשים הבאים:

א. 6 חודשי מאסר אשר ירוצו בעבודות שירות. מקום ריצוי עבודות השירות יהיה בהתאם לאמור בחוות דעתו של הממונה על עבודות השירות מיום 4.2.15. **הנאשם יתחיל בריצוי העונש ביום 6.5.15.**

ב. 9 חודשי מאסר על תנאי, והתנאי הוא שהנאשם לא יעבור תוך 3 שנים כל עבירה מסוג פשע, לרבות ניסיון, וכל נגזרת של העבירה.

ג. פיצוי למתלונן בסך של 15,000 ₪.

ד. קנס בסך של 5,000 ₪ או 6 חודשי מאסר תמורתו.

ה. הפיצוי והקנס ישולמו עד ליום 15.11.15. זאת, על מנת לאפשר לנאשם לגייס את הכסף לאחר שיסיים לרצות את עבודות השירות.

ו. צו מבחן במסגרת שירות המבחן לתקופה של שנה.

זכות ערעור לבית המשפט העליון בתוך 45 ימים.

עמוד 5

המזכירות תשלח עותק מגזר הדין לממונה על עבודות השירות ולשירות המבחן.

ניתן היום, י"ט בשבט תשע"ה, 8 בפברואר 2015, במעמד הנוכחים.

אריה רומנוב, שופט